N°. 110. 1861.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 12 September.

ALLEWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant. Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Middelburg 11 september.

Meer dan eens hebben wij gesproken over het onvoldoende van het brievenvervoer in onze provincie en over de nadeelen die vooral hare hoofdstad daardoor ondervindt. Dat die klagten even min overdreven als ongegrond waren, willen wij met een enkel woord staven.

Langs twee wegen worden in deze gemeente postpaketten aangebragt en verzonden. Des morgens komt een post aan uitsluitend voor de expedities uit het zuidelijk gedeelte onzer provincie en voor die welke uit of over Oost- en West-Vlaanderen gezonden worden; des namiddags een uit alle overige streken. Slechts eens per dag bestaat er dus gelegenheid tot geregelde verzending en ontvangst. Dit is reeds een nadeel dat niet alleen geen der andere hoofdplaatsen met ons gemeen heeft, maar zelfs gemeenten van minderen rang en even ver buiten het middenpunt des lands gelegen, zijn in dat opzigt gelukkiger. Van het Nieuwediep, Delfzijl en Venlo bestaat minstens twee maal daags gelegenheid tot verzending naar de hoofdstad en elders.

Wij zijn geenszins overtuigd dat eene goede postdienst in deze provincie kostbaarder zou behoeven te zijn dan in andere streken, maar al ware dit zoo, die meerdere kosten zouden in een land waar de staat het monopolie van het brievenvervoer bezit, nooit een beletsel mogen zijn om een toestand, die voor onze lezers buiten de provincie onbegrijpelijk moet zijn, onmiddellijk te doen ophouden. Het zou geene onbillijkheid zijn te verlangen dat ten minste twee maal daags geregeld vervoer plaats had, maar volkomen regtmatig wordt het daarop aan te dringen bij de wijze waarop thans de dienst is ingerigt. Schier overal wordt bij de posterijen het beginsel gehuldigd om de verzending zoo spoedig mogelijk te doen doorloopen en alle oponthoud op tusschenkantoren te vermijden, maar in onze provincie vindt dat beginsel zeer gebrekkige toepassing. Wij nemen ten bewijze hiervan slechts enkele voorbeelden.

De brieven en dagbladen uit Belgie, Frankrijk en verdere zuidelijke landen, die vervoerd worden door de ambulante internationale postdienst, komen meerendeels te Rozendaal met den eersten trein des morgens ten 9 ure, juist 1½ uur na het vertrek der postkar naar Middelburg. Zij gaan met eene andere gelegenheid naar Bergen op Zoom om eerst den volgenden morgen naar Zeeland te worden verzonden. Het oponthoud te Rozendaal en Bergen op Zoom gezamenlijk bedraagt dus juist 22½ uur.

Met de verzending naar het vierde district, Oost- en West-Vlaanderen is het niet veel beter gesteld. De brieven daarheen worden des avonds ten 5 ure verzonden. Bij onmiddellijke doorzending zouden zij in den regel (men is van den overtogt der Wester-Schelde binnen een bepaalden tijd niet altijd verzekerd) ten 9 ure te Sluis, ten 11 ure te Brugge kunnen aankomen, hetgeen van te meer belang zou zijn daar langs dezen weg ook de correspondentie met Engeland, via Ostende, plaats heeft. Nu echter blijven de brieven eerst een paar uur te Vlissingen, vervolgens den geheelen avond en een groot gedeelte van den nacht te Breskens liggen.

Ook voor het verkeer der plaatsen in de provincie onderling is de gelegenheid veelal niet gunstig. De brieven van Veere naar Noord-Beveland worden verzonden over Middelburg en Goes, en leggen een togt af van ettelijke uren; evenwel vaart tusschen Veere en genoemd eiland een veerschipper die zijne reis gewoonlijk in weinige minuten volbrengt. Brieven die langs dien weg ongeveer in een paar uur te Wissekerke of Colijnsplaat zouden zijn, bereiken hunne bestemming soms eerst in nagenoeg 24 uren, daar ze meermalen eerst des morgens worden gedistribueerd.

Tusschen Middelburg en Vlissingen neemt het verkeer jaarlijks toe. Ten bewijze van de behoefte aan eene drukke gemeenschap tusschen beide plaatsen kan dienen dat alleen per omnibus omtrent 40,000 personen 's jaars worden vervoerd. De afstand is ruim een uur gaans en echter bestaat er geene gelegenheid om tusschen 7 uur 's avonds en 10 uur 's morgens een brief van Middelburg naar Vlissingen te verzenden.

Tot deze enkele voorbeelden willen wij ons voor het oogenblik bepalen; zij waren met vele te vermeerderen, maar deze weinige zijn voldoende om het gebrekkige en onregelmatige van het brievenvervoer duidelijk te doen in het oog springen.

Zullen de handel en nijverheid die nog in Zeeland zetelen, voor verder verval bewaard blijven, dan is het hoog noodig dat in het postwezen spoedig verbetering kome. En die verbetering kan niet uitblijven, indien de regering het oor leent aan den wensch onlangs in de beide kamers der staten generaal uitgesproken. Onderscheidene leden die in mei ll. tegen het ontwerp tot nadere wijziging der postwet stemden, oordeelden dat, zoo de schatkist aanzienlijke sommen, uit de inkomsten van het brievenvervoer voortspruitende, missen kon, die in de eerste plaats moesten worden aangewend tot verbetering van de binnen- en buitenlandsche dienst. Wij hopen dat aan die verbeteringen krachtig de hand zal worden geslagen en dat ook Zeeland daarin deelen zal. Voor onze industrie zijn thans bemoedigende vooruitzigten geopend, maar de verwezenlijking ligt nog in het verschiet. Eene uitbreiding en meer voldoende regeling der postdienst zou reeds nu kunnen worden tot stand gebragt, en de gunstige gevolgen zouden zich onmiddellijk doen gevoelen.

* Men schrijft ons uit 's Gravenhage, dd. 9 september:

„Dezer dagen is hier de circulaire rondgezonden, waarbij de belangstellenden worden uitgenoodigd tot deelneming aan de oprigting van een zoölogisch-botanisch genootschap van acclimatatie, ten einde eenen zoölogisch-botanischen tuin te stichten.

„Dit plan is reeds lang in de pen en schijnt dus niet zeer gemakkelijk verwezenlijkt te kunnen worden. Dit komt ons heel natuurlijk voor; want zal zulk een tuin alhier kans van slagen hebben, gelegen als hij zal zijn tusschen de diergaarden en botanische tuinen van Rotterdam en Amsterdam, waarmede het eene illusie is te denken dat hij zou kunnen concurreren? Doet hij werkelijk aan de genoemde inrigtingen afbreuk dan is het nog meer te beklagen, want dan zullen wij op een traject van veertien uren gaans drie misgeboorten van diergaarden hebben! Men heeft dit reeds zoo zeer gevoeld, dat er besloten moet zijn in den residentie-tuin geene vleeschetende dieren op te nemen. Echter blijkt dit niet uit de circulaire, die daarvan niet gewaagt, maar een grootsch vooruitzigt opent door te zeggen: „Het genootschap heeft de strekking de kennis van dieren en planten, zoo wel van Nederland als van zijne buitenlandsche bezittingen, en in het algemeen van de voortbrengselen der natuur, te bevorderen en uit te breiden. Dit beoogt het door onderwijs en aanschouwing. Daartoe zal het trachten eenen geregelden cursus te openen, geschriften te doen uitgeven en eenen zoölogisch-botanischen tuin te stichten, waarin levende dieren en planten zullen verzameld, aangekweekt en aan proeven onderworpen worden, en waaraan later een museum van natuurlijke historie onzer buitenlandsche bezittingen zal worden toegevoegd. Het genootschap en zijne stichting zal het vierde van dezen aard in Europa, het eerste in Nederland zijn."

Men ziet, dat voor zulke uitgestrekte plannen het nu gevraagde kapitaal van f 150,000 inderdaad niet te groot is. Het wordt verdeeld in drie seriën, en zoodra de eerste van f 50,000 is volteekend, wordt de vereeniging geacht tot stand te zijn gekomen. Ten einde de deelneming voor alle beurzen toegankelijk te maken, zijn de aandeelen gesteld op f 50, te voldoen in vier driemaandelijksche termijnen. Deze bepaling is onzes inziens nog de eenige die kans geeft op het slagen van de onderneming, daar nu zeker verscheidenen zullen deelnemen, die zich hadden moeten onttrekken indien men het oud aristocratische gebruik van f 500, f 1000 of f 5000 had gevolgd. Men ziet — incredibile dictu! — dat, althans op financiëel gebied, de democratische denkbeelden tot zelfs in de residentie beginnen door te dringen.

* Uit Dordrecht wordt ons het volgende gemeld:

De hoofdcommissie tot oprigting van het standbeeld van Ary Scheffer heeft bepaald dat de plegtige onthulling daarvan zal plaats hebben in den loop der maand mei van het volgende jaar. De feestrede zal bij die gelegenheid gehouden worden door den heer W. R. Veder, predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente alhier en lid van de hoofdcommissie. De vervaardiging van de feestcantate is opgedragen aan den dichter S. J. van den Bergh te 's Gravenhage.

* Uit Amsterdam schrijft men ons het volgende:

De vriendelijke, goed verlichte zalen van Arti et Amicitiae zijn geopend en versierd met een vrij groot aantal schilderijen, waaronder verscheidene van reële kunstwaarde. Ik wil u dezen keer onderhouden over diegenen welke mij, bij eene eerste beschouwing, zoodanig getroffen hebben, dat ik er een tweeden keer heen ben geweest om alleen die stukken nogmaals te bezigtigen. Ik wil daarmede niet beweren, dat er niet meer schilderijen zijn die de aandacht verdienen, maar de tentoonstelling duurt verscheidene maanden en wij hebben dus den tijd.

Een der voortreffelijkste schilderijen is voorzeker het kapitale landschap van W. Roelofs. Voor vele jaren reeds bewonderde ik de boomen van dien talentvollen kunstenaar en het deed mij leed, dat iemand die voor het moeijelijkste niet behoeft terug te deinzen, ons in den laatsten tijd slechts schilderijtjes met molentjes en grondjes liet zien. Het is waar, hij wist er eene poëzij in te leggen waardoor hij altijd zeker was succes te hebben, maar op den duur werden toch die onderwerpen wat eentoonig. Wat voor den figuurschilder het levensgroote menschenbeeld is, zijn de boomen voor den landschapschilder, en even als er vele figuurschilders gevonden worden, die niet in staat zijn om door stift en penseel alle spieren en bewegingen van den mensch weer te geven, zijn er ook slechts weinige landschapschilders die in het overtooveren van forsch geboomte, vooral waar de eik zich afteekenen moet vóór de beuk, en de populier weder vóór den eik, niets te kort schieten. Ik ken slechts een hollandschen landschapschilder, die Roelofs in het op het paneel brengen van boomen evenaart, namelijk B. C. Koekkoek, maar ik moet rond weg erkennen dat de stukken van Roelofs meer breedheid van behandeling, en een meer waar en krachtig koloriet bezitten. Ook de kleine schilderij is, hoewel eenvoudiger van onderwerp, hoogst verdienstelijk. Roelofs moet, dunkt mij, overal als een reëel kunstenaar worden erkend.

Een ander schilder, wiens roem nog niet zoo vele jaren gevestigd is, maar die in den laatsten tijd een groo. en welverdiend succes heeft gehad, is J. H. L. de Haas. Hij leverde twee kapitale stukken. Het eene stelt eene hollandsche boerderij voor, waarop natuurlijk de beesten niet zijn vergeten. Het zonlicht is er uitmuntend in uitgedrukt, en zoo wel het geheel als de deelen verdienen allen lof. Het is een behagelijk, fraai gestoffeerd en tevens krachtig landschap, en toch trok mij het andere stuk nog meer aan. Het „landschap na de overstrooming" is indrukwekkend door natuurlijkheid en treurige poëzij. Het is met deze schilderij dat de Haas te Utrecht zijne gouden sporen verdiende, en ik zeg met volle overtuiging amen op de uitspraak der commissie. Ik hoop dat het aangekocht worde voor de verloting, want sombere voorstellingen vinden onder de liefhebbers slechts zelden koopers, en het komt mij toch voor dat dit stuk niet onverkocht mag blijven.

Onder de stadsgezigtschilders bekleedt sinds vele jaren K. Karsen eene eerste plaats. Ik heb reeds zóó veel schoons van dien meester gezien, maar ik zou toch durven beweren dat in één opzigt zijn „gezigt op de stad Schweinfurt aan de Main" zijn vorig werk overtreft: ik geloof namelijk niet dat hij ooit een eleganter kabinetstuk vervaardigd heeft. De compositie, de verlichting, de helderheid in de schaduw, het transparente water, de allerliefste stoffering met scheepjes, alles is even riant en behagelijk. Het doet mij leed dat een man als Karsen, hoe geacht ook, tegenwoordig niet zoo algemeen wordt erkend als hij verdient. De oorzaak ligt voor een deel aan de thans heerschende realistische rigting, die voorzeker wel hare goede zijde heeft, en verre te verkiezen is boven de sentimenteel-romantische die haar is voorafgegaan, maar toch ook nog niet de ware is. Men dweept met het natuurlijke niet alleen, maar zelfs met het plat-natuurlijke, en een man met zoo veel dichterlijke imaginatie als Karsen, kan onmogelijk in het plat-natuurlijke smaak vinden. Het valt niet te ontkennen dat voor eenige jaren zijne composities wat al te veel uit eigen verbeelding waren opgebouwd, doch sedert hij zijne belangrijke reis door Duitschland, Oostenrijk en Hongarye heeft gedaan, heeft hij ook daarin groote vorderingen gemaakt. Daar heerscht echter bij velen het wanbegrip dat een hollandsch kunstenaar niet anders dan hollandsche onderwerpen moet kiezen. Ik geloof dat de schilder daarin geheel vrij moet zijn. Laat Springer, een leerling van Karsen, zijne schoone, hollandsche markt-, straat- en kerkgezigten vervaardigen, ze geven hem gelegenheid tot rijke figuur-stoffering, waarin hij zijn gelijken niet heeft; laat Weiszenbruch zijne onderwerpen zoo plat mogelijk kiezen, hij vindt in brokken muur en hoog oploopende huizen de gelegenheid om met pikante verlichting te tooveren; laat Verveer in zijne schilderachtige achterbuurtjes dommelen en met geestige snellichtjes werken, maar laat toch ook vooral Karsen bij dat alles, wat, hoe schoon ook, toch voor zoo verre de onderwerpen betreft, wat alledaagsch blijft, ons boeijen met zijne rijke gezigten op aan rivieren liggende steden waardoor hij het geure meer tot het landschap doet naderen. Wie schildert water, schepen en muren als hij?

S. Altmann heeft een portretstuk geleverd, dat ook zeer eene bijzondere vermelding waard is. Het stelt vier kinderen voor, welke met bellen blazen bezig zijn. De compositie is moeijelijk maar volmaakt geslaagd, en hoewel de vleeschkleur der kopjes wat te wenschen overlaat, is daarentegen de teekening van elke figuur — bezield of onbezield — zóó juist als men slechts zelden van een nederlandsch kunstenaar ziet. Wij hebben van dien meester nooit iets bezigtigd, dat hierbij te vergelijken was.

Het zeegezigt van H. Koekkoek jr. is eene stoute en krachtige schilderij, en behoort ook stellig onder het beste wat hij ooit geëxposeerd heeft.

Daar is een man in de kunst, die op de tentoonstelling veel roem inoogst, al heeft hij geen enkele schilderij geëxposeerd, terwijl toch de bekende spreuk: „qu' il brille par son absence" niet geheel op hem van toepassing is. Ik bedoel de figuur-

schilder P. Greive. De oplossing van het raadsel is deze: hij zelf gaf niets, maar zijne leerlingen des te meer, en de verdienstelijke man, aan wien wij reeds een Scholten en een Lingeman te danken hebben, gaat *voort met talenten te vormen.* Jamin, Allebé, Taunman en Leon, ziet daar vier jonge schilders, allen uit het atelier van Greive, en allen veel belovend voor de toekomst. Jamin *waagt zich aan zeer zware onderwerpen,* die somtijds voor alsnog wel wat boven zijne krachten gaan, maar ik zou hem toch niet durven aanraden dien *weg niet meer te bewandelen, want in elk zijner producten* ligt zoo veel onmiskenbaar talent, zoo wel wat gedachte als uitvoering betreft, dat hij, bij degelijke, volhardende studie niet alleen slagen zal, *maar zelfs een sieraad onzer* schilderschool zal worden. Allebé leverde in twee genrestukken, het eene getiteld „Sabbath," het andere „Zondag," een bewijs van *oorspronkelijkheid en gave om* te karakteriseren, *waarmede* ik hem hartelijk geluk wensch. De stukjes van Leon zijn verdienstelijk vooral wat de kleur betreft, doch het schilderijtje van Taunman, *voorstellende een tuinman (dwaze gelijkluidendheid,* die mij zonder erg uit de pen valt) heeft mij vooral zeer geboeid omdat zijn beeldje zoo volmaakt is wat het voorstelt, namelijk..... een tuinman. Zoo geeft men zelfs iets belangwekkends aan het eenvoudigste onderwerp.

En hiermede wil ik voor dezen keer eindigen.

In den laatsten tijd is te Dordrecht zekere weduwe van der Elst, als somnambule werkzaam, die met behulp van een magnetiseur genezing belooft aan allerlei zieken. De heer H. Roodhuijzen jr., predikant te Briels-Nieuwland bij Brielle, die zich reeds sedert lang ergerde over deze ongehoorde speculatien op de ligtgeloovigheid van een groot aantal menschen, die van heinde en ver naar de wonderdoende „Dordtsche jufvrouw" kwamen of haar schriftelijk raadpleegden — heeft bij een ingezonden stuk in de Nieuwe rotterdamsche courant een feit medegedeeld, dat wel onder de aandacht verdient gebragt te worden van ieder die eenig geloof hechtte aan de wonderverhalen dier jufvrouw. De predikant liet namelijk door een verlamd inwoner zijner gemeente naar de weduwe van der Elst schrijven, en men ontving ten antwoord het verzoek om f 1 in een postwissel over te zenden benevens een lapje of vlok haar van den patient. In tegenwoordigheid van getuigen werd daarna een lapje afgezonden, hetwelk door den predikant twee dagen op de borst gedragen was, en waaraan alzoo de patient geheel vreemd was. Toch ontving men thans eene persoonsbeschrijving van den lamme, die allerminst van toepassing kan zijn op dengeen van wien het lapje werkelijk afkomstig was.

De heer J. W. Hagers, beambte van den rijkstelegraaf te Amsterdam, vroeger te Dordrecht, vestigt mede de aandacht op de kwade praktijken dier weduwe, die, volgens zijne verklaring, na onderzoek is gebleken zelfs geene gewone somnambule te zijn.

Men leest in de Algemeene konst- en letterbode onder den titel: „Fransche oppervlakkigheid" het volgende: Het nommer van augustus 1861 van het Journal de pharmacie et de chimie, bevat eene curieuse proeve, op hoedanig eene wijze de hollandsche tijdschriften geëxploiteerd worden, in een artikel van mr. Cap, een der mederedacteurs van bovengenoemd journal, zijnde eene mededeeling van bovengenoemden geleerde aan de Société de pharmacie. In dit berigt, door den schrijver vertaald uit een artikel, voorkomende in de Augsburger Zeitung, wordt, op ongehoorde wijze, de zending van den hoogleeraar de Vriese met die van dr. de Vrij verward, zijnde het geheele artikel eene vertaling van het verslag van prof. Suringar omtrent den uitslag der zending van den hoogleeraar de Vriese in het belang der cultures op Java, ondernomen op last van de nederlandsche regering. *Hierin* is nu curieuselijk de naam van de Vrij geschoven in de plaats van dien van de Vriese, en zijn van eerstgenoemden bijzonderheden vermeld, die alleen op den laatste betrekking hebben. Het artikel begint met dr. de Vrij te noemen „professeur de chimie à Rotterdam et directeur du jardin botanique de Leyde" en laat hem *in october 1857 de reis maken* „sur le navire Overland mail;" noemt Ceyland une ile qui est l'un des plus beaux joyaux de la couronne hollandaise (de engelschen weten het beter), *en stelt verder al hetgeen door den hoogleeraar* de Vriese gezien, verzameld en in het belang der cultures gedaan is, op rekening van de Vrij, wien daarvoor de *grootste lof en sympathie wordt toegezwaaid, van wien men* betuigt „que ses collègues ne l'ont pas perdu de vue dans le cours de sa belle entreprise, etc." Waarlijk mr. Cap, membre de *la Société de pharmacie de Paris, verdient eene eerezuil,* zoo wel om zijne algemeene kennis als speciale bekendheid met ons land en zijne geleerden.

Het heeft H. M. de koningin behaagd den heer D. J. J. Bolten, leeraar aan de Koninklijke muziekschool en kapel*meester bij het muziekkorps der dienstdoende schutterij* te 's Gravenhage, onder begeleiding van een zeer vleijenden brief, een gouden anker-cylinder-horologie ten geschenke te *doen toekomen.*

Naar men verneemt, is te Zutphen het berigt ontvangen, *dat het station voor de spoorweglijn van* Zutphen naar Enschedé aldaar zal worden gevestigd, en tevens dat door Z. M. den koning de eerste steen voor de spoorwegbrug over den IJssel zal gelegd worden.

In de parijsche correspondentie van de Kölnische Zeitung *en het Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* vinden wij gemeld, dat aan keizer Napoleon eenige exemplaren van het werk van Money: Java, or: How to manage a colony, *waarschijnlijk door den schrijver, zijn toegezonden;* dat de keizer dit werk in handen stelde van den maarschalk Pélissier en den heer Chasseloup Laubat, wier rapporten daaromtrent *zeer uiteenloopende moeten geweest zijn, ten* gevolge waarvan het oordeel van den schout bij nacht Bonnard zou zijn *ingeroepen, die alsnu om het stelsel op Java in loco* waar te nemen, eerlang derwaarts zou vertrekken. Hij is benoemd tot gouverneur van Cochinchina.

Van den 9 dezer schrijft men uit het kamp van Milligen aan het Handels- en effectenblad: Nadat op eergisteren de troepen van een grooten militairen marsch, met manoeuvres in het vuur, — waarbij verondersteld werd dat de divisie door den vijand vervolgd werd, en een belangrijk achterhoede-gevecht door het 7e regement, vereenigd met kavallerie en artillerie, plaats had, om later door het hoofdkorps versterkt te worden, — in het kamp waren teruggekeerd, en een ieder zich van stof ontdaan en zijne wapens opgepoest had, zag men om 6¼ uur in het noord-westen de lucht betrekken en brak er spoedig een vreesselijk onweder uit, waarbij de nedervallende vloed van regen alle denkbeeld overtrof, en die tot circa 9 ure aanhield; niemand liet zich hooren, alles was in tenten en cantines gevlugt. Naauwelijks was het weder iets bedaard of allen kwamen te voorschijn, om te onderzoeken hoe het gesteld was, doch niet om eene heide, maar om een uitgestrekte waterplas te aanschouwen — waardoor men half beens moest baden — terwijl er slechts zeer enkele tenten waren, die hoog genoeg lagen, om met een hand breed water gevuld te zijn, doch de meesten waren met 1 à 1½ voet water bedekt en de keukens geheel en half volgeloopen; des niettegenstaande was het jonge volk vrolijk, lagchende, opgeruimd, loopende allen zonder schoeisel, tot aan de knieën door het water, met hunne drooge dekens op of om den rug.

Ook in een paar stallen der kavallerie stond het water ruim een voet hoog.

Dadelijk en tot laat in den nacht sloeg men handen aan het werk om diepe groote kuilen voor aftapping te graven; hoofd- en verdere officieren moedigden hunne onderhoorigen aan, allen tot de knieën door het water badende, om de ramp vóór den volgenden dag te heelen, opdat er kon gekookt worden; de eenigzins droog gebleven tenten werden opgevuld met manschappen en alzoo zoo goed mogelijk een ieder onder dak gebragt.

Die onder ons de kampen van de jaren 1831—1839, en zelfs die van gepasseerd jaar, toen er aanhoudend zoo veel regen is gevallen, hebben bijgewoond, verklaren nimmer zulk een vloed te hebben gezien; gelukkig zijn heden de tenten van binnen met zoden rondom opgehoopt, waardoor de binnenruimte *droog blijft* — aan droog *stroo* is met de afwisselende buijen van heden niet te denken.

Dezer dagen zijn *door* den heer Ch. B. King, *ingenieur* te Londen, proeven genomen met eene locomotief (met stoom) op den gewonen weg. De machine heeft de tusschenruimte van Londen-Bridge en Westminster des namiddags ten één ure afgelegd, en wel over Cheapside, St. Pauls Kerk en Fleetstreet, Strand en Parliamentstreet; voorts heeft zij den zelfden togt in omgekeerde rigting afgelegd over Bishopsgate, Kingslandroad naar Burg St.-Edmunds. De middelbare snelheid was 5 mijlen in het uur. Vele deskundigen, die bij deze proefneming tegenwoordig waren, hebben hunne volkomene goedkeuring te kennen gegeven. De machine munt uit door eenvoudigheid in de constructie. (*Ned. stoompost.*)

De overgangs-examina van de studenten aan de delftsche akademie, die daartoe nogmaals in de vacantie werden toegelaten, zijn voor de meesten niet gunstig afgeloopen. Naar men zegt zijn van de 22 geëxamineerden 16 afgewezen, en daarbij tevens van de akademie verwijderd jongelieden, wier gedrag een slecht voorbeeld gaf aan de overigen.

Een geneesheer van naam las onlangs in eene zitting van een genootschap van handel en industrie der Neder-Seine een rapport over den invloed van den tabak voor, waarbij hij wees op de talrijke en droevige gevolgen waaraan de rookers zich blootstellen. Aan dat belangrijke werk ontleenen wij de volgende bijzonderheden:

„Het rook-gebruik verspreidt zich over de geheele wereld. De landen van teelt in Europa kunnen ter naauwernood in de plaatselijke behoeften voorzien. In Amerika vermeerdert het gebruik reeds in grootere mate dan de productie. Volgens engelsche statistieke opgaven, verbruiken de gezamenlijke tabaksliefhebbers in de nieuwe wereld jaarlijks een gewigt dat gelijk staat met het gewigt aan brood verbruikt door 10 millioen engelschen. Engeland, dat geen tabak levert, verbruikt jaarlijks 15 millioen pond amerikaansche tabak. Sedert 10 jaren is het verbruik in Engeland met een vierde vermeerderd.

Hamburg, met 150,000 inwoners, rookt 40,000 sigaren daags. In Denemarken loopt het jaarlijksch verbruik tot 2 pond per hoofd over de geheele bevolking. In Nederland is de verhouding nog hooger opgevoerd. In Oostenrijk worden 40,000 bunders met tabak bebouwd.

In 1854 beliepen de voortbrenging en het verbruik in de geheele wereld ieder 253 millioen ponden of 250 wigtjes per persoon.

Als men tot maatstaf van de in den tabak aanwezige nicotine 3 per cent neemt, dat slechts een zwak cijfer is, dan be*vindt men dat over de oppervlakte der aarde jaarlijks* 7,500,000 pond van dat vergif, waarvan eenige droppels genoegzaam zijn om den dood te veroorzaken, verbruikt *wordt.*"

Na deze en eenige andere statistieke opgaven, gaat de schrijver verder uit een physiologisch oogpunt de nadeelige *uitwerkselen van den tabak na. Het gevaar bestaat hoofdza*kelijk voor hen, die zich aan een te vroegtijdig gebruik, namelijk in de kindschheid of de eerste jeugd, overgeven.

„Het *rooken verdooft het verstand — zegt de schrijver* — regtstreeks door zijne werking op de hersens, zijdelings door te voeren tot luiheid, en door traagheid in de plaats te stellen *voor werkzaamheid zoo wel van ligchaam als van geest.* En terwijl door het rooken de persoon uit een zedelijk oogpunt afneemt, worden de maatschappelijke en familiebanden ver*slapt... en het rooken gaat gepaard met kwade neigingen en* vermeerdert die."

Kerk- en schoolnieuws.

Den heer E. Laurillard, theol. dr. en predikant te Leiden, heeft het beroep naar de nederduitsche hervormde gemeente te Amsterdam aangenomen.

Marine en leger.

Ter *bevordering van de vrijwillige dienstneming* bij de regementen rijdende- en veld-artillerie, is door den minister van oorlog bepaald, dat de miliciens plaatsvervangers, bij het *wapen der artillerie ingedeeld, tot eene vrijwillige* verbindtenis bij de onderscheidene korpsen van gemeld wapen kunnen worden toegelaten.

Thermometerstand.

9 sept. 's av. 11 u. 60 gr.
10 „ 's morg. 7 u. 60 „ 's midd. 1 u. 66 „ 's av. 11 u. 55 gr.
11 „ 's morg. 7 u. 58 „ 's midd. 1 u. 62 gr.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 7 september. The athenaeum meldt, dat bij een brand in Paternoster-row, in het etablissement van de uitgevers *Longman en co., ook hun geheele voorraad der* oplage van Macaulays vijfde deel „Geschiedenis van Engeland" en van de geïllustreerde uitgave van Th. Moores „Lalla Rookh" *een prooi der vlammen is geworden.* De heeren Blackie hebben al de koperen platen van hun kwarto-atlas verloren.

— Men wil dat de fransche keizer zich tot onze regering heeft gewend om ophelderingen te vragen ter zake van de toespraak in eene openbare club te Londen gehouden door Rudio, die veroordeeld is ter zake van deelname in de zaak van Orsini en wien het gelukte van Cayenne te ontvlugten en daarna Engeland te bereiken, alwaar hij eene lofrede op den tirannenmoord hield. Men voegt er bij dat onze regering op die nota reeds heeft geantwoord met de verklaring, dat dezerzijds alles zal worden aangewend om den franschen keizer voldoening te geven, wat bestaanbaar is met de constitutie en de wetten van Engeland.

— Reeds is gemeld, dat in Engeland eenige katoenfabriekanten besloten hadden hunne fabrieken een gedeelte van den tijd te doen stilstaan, om reden dat er door de blokkade der zuidelijke havens van Noord-Amerika ligtelijk gebrek aan grondstof voor hunne fabrieken zou kunnen komen, en dat de buitenlandsche, bepaaldelijk de ver afgelegen markten, thans met katoenen goederen overladen zijn. Dat voorbeeld vindt meer en meer navolging. De laatste berigten uit Manchester melden, dat in verscheiden spinnerijen en weverijen te Staleybridge, Oldham, Preston, Blackburn, Burnley en Clitheroe de arbeid tot vier dagen van de week beperkt is.

— Don Juan de Bourbon, die zijne aanspraken op de spaansche kroon op constitutionele beginselen gegrond heeft, behoeft natuurlijk uitgebreide financiële hulpbronnen om zijn doel te kunnen bereiken, en heeft derhalve aan de unity-bank te Londen opgedragen het openen eener openbare geldleening ten zijnen behoeve te beproeven.

Rusland.

Te Warschau is zaturdag, de gedenkdag der krooning van keizer Alexander, zonder ongeregeldheden voorbij gegaan. In de roomsche kathedraal werd een Te deum uitgevoerd, en nergens is de orde verstoord.

Volgens een telegram uit Kalisch is het daar echter minder rustig toegegaan. Men heeft er zich over het algemeen van illuminatie willen onthouden, en eenige ramen die daarvan toch voorzien waren, werden ingeworpen terwijl men de troepen uitfloot. Deze kwamen in weêrwil daarvan tusschenbeide en namen een 40tal personen gevangen, waaronder zeer notabele burgers.

Duitschland.

Weenen 8 september. Heden heeft de keizer de deputatie van het lagerhuis des rijksraads ontvangen, die hem het adres van het huis in antwoord op de mededeeling aangaande de ontbinding des hongaarschen landdags kwam overhandigen. De keizer heeft aan de deputatie het volgende antwoord gegeven: De zoo even vernomen woorden bevestigen *mij in de* aangename overtuiging dat gij in mij, die zelf aan de constitutie getrouw ben, vertrouwen stelt. Terwijl het huis zich volkomen vereenigt met het door mij voorgestane beginsel van wettige autonomie in de tot één geheel verbonden landen, heeft het begrepen dat deze autonomie gepaard moet gaan met naauwgezette *vervulling der pligten* jegens het geheel. Dit beginsel tegen diegenen toe te passen, die het miskennen, is eene noodzakelijkheid, die ik echter binnen de engst mogelijke *grenzen hoop te* beper[illegible] zal de onverwinnelijke kracht van zijne waarheid en regtmatigheid bewijzen. Ten slotte heeft de keizer zijnen dank voor de loyale verklaring van het lagerhuis uitgedrukt.

— De dagbladen, zelfs al zijn zij gewoon de regering te steunen met opzigt tot hare leer van één ondeelbaar keizerrijk, vellen geen zeer gunstig oordeel over het gevaar waaraan zij zich bloot stelt door haar gedrag ten aanzien van Hongarye. De Ost Deutsche Post zegt met leedwezen gezien te hebben dat de regering voor dat land eene kieswet uitvaardigt, volgens welke de vergaderingen van comitaten, in plaats van zamengesteld te zijn uit regtstreeks benoemde landgenooten, zullen bestaan uit de hoogst aangeslagenen en in twee klassen verkozenen. Der Wanderer vraagt zijnerzijds hoe deze nieuwe organisatie te rijmen valt met het diploma van 20 october, waarbij de keizer zich heeft verbonden om van geenerlei wettige bepaling af te wijken dan met medewerking van den wettig bijeen geroepen landdag."

— De gisteren in de landelijke gemeenten van Istrie plaats gehad hebbende verkiezingen voor den landdag zijn volgens berigt uit Triëst zeer voldoende uitgevallen.

— De graaf van Vlaanderen wordt in den loop dezer maand alhier verwacht. Van hier begeeft hij zich naar Beije-

ren, Wurtemberg en andere duitsche staten. De reis van den graaf heeft ten doel, de militaire inrigtingen in de verschillende staten van Europa in oogenschouw te nemen.

Berlijn 7 september. Er heerscht thans eene niet geringe drukte aan den Rijn, ter zake van het bijeentrekken van de pruissische troepen voor de groote wapenschouwing, welke op den linker rijnoever moet worden gehouden. Op 11 september zal bij Dusseldorp de militaire schipbrug over den Rijn worden geslagen, welke voor den overtogt van de op den regter oever aanwezige troepen moet dienen, en waartoe reeds twee bataljons pontonniers, met 120 ponton-wagens, zijn aangekomen. Behalve op het kasteel van Benrath worden ook op het kasteel van Bruhl groote toebereidselen gemaakt ter huisvesting van den koning, de prinsen en de aanzienlijke personen van hun gevolg, ten getale van ruim zestig.

— Er is sprake van een huwelijksverbindtenis tusschen den prins van Wallis en eene deensche prinses, dochter van den vermoedelijken troonopvolger. Wanneer dit gerucht mogt bevestigd worden, dan zouden de belangen van het koninklijk huis van Engeland indirect verbonden zijn aan het behoud der integriteit van Denemarken en de getrouwe naleving der protocollen van Londen in 1851, in strijd met het verlangen der scandinavische partij, welke Holstein van Denemarken wenscht los te maken en de andere provincien, met inbegrip van Sleeswijk tot aan den Eider, aan de kroon van Zweden en Noorwegen zou willen toevoegen.

Belgie.

Brussel 10 september. Z. M. de koning van Pruissen is gisteren namiddag per extra spoortrein van Ostende alhier aangekomen en afgestapt aan het hotel van den pruissischen gezant. Hoewel de koning incognito reisde, is hij aan het station ontvangen door den hertog van Brabant en den graaf van Vlaanderen, en waren er hofkoetsen te zijner beschikking.

— Het comité der glasblazers te Charleroi heeft in overeenstemming met de in Belgie bestaande vereeniging voor de tariefshervorming, alle belangstellenden opgeroepen tot eene groote meeting, welke op den 23 dezer te Brussel zal worden gehouden om krachtdadig te protesteren tegen de bedoelingen van eenige gentsche fabriekanten, die zich aankanten tegen het sluiten van een handelstractaat met Engeland. In de daartoe verspreide circulaire wordt gezegd dat de weinige fabriekanten van Gent alleen gedreven worden door hun persoonlijk belang, terwijl Engeland regt heeft om minstens even voordeelige bepalingen te verkrijgen als aan Frankrijk zijn toegestaan.

Ook te Gent heeft onlangs eene bijeenkomst van werklieden plaats gehad, waarop zij den vrijen handel en het verdrag met Engeland, dat door de vergadering van patronen zoo slecht ontvangen is, warm voorstonden. Daarbij waren vele policie-agenten aanwezig. Terwijl men zich hierover verwonderde, daar er bij de bijeenkomst der fabriekanten geene policie was tegenwoordig geweest, verklaarde een der redenaars aan deze beschermers der openbare rust, dat de werklieden, in plaats van hen als vijanden te beschouwen, in hen broeders meenden te zien waarvan het geringe salaris — 2 francs daags — even zeer vermeerdering zou noodig hebben.

Deze gansche zitting is in de beste orde afgeloopen, en met eene overvloedige collecte ten voordeele van de vrouwen en kinderen van hen, die ten gevolge van de gebeurtenissen in april jl. nog gevangen zijn, is zij besloten.

Frankrijk.

Parijs 9 september. Het dagblad La patrie bevat heden een artikel waarin het blad verklaart gemagtigd te zijn om bekend te maken dat de mogendheden zonder uitzondering haar zegel hechten aan wat door de pauselijke regering in haar officieel orgaan is aangevoerd tegen de beweringen van den italiaanschen minister Ricasoli bij de bekende, onlangs door hem uitgevaardigde circulaire.

De heer de Cadore schijnt ook een zeer gunstig getuigenis te hebben afgelegd ten gunste der door het hof van Rome afgelegde ontkentenissen betrekkelijk het begunstigen der opstandelingen in de zuidelijke provincien. Die diplomaat moet daarbij gevoegd hebben dat, ook zelfs wanneer de pauselijke regering iets dergelijks had willen begunstigen, zij daarin verhinderd zou zijn geworden door het onophoudelijk toezigt van den heer de Goyon. Zeer waarschijnlijk hebben ook alle andere vreemde diplomaten die te Rome gevestigd zijn, met inbegrip van den engelschen gezant, zich beijverd omtrent de pauselijke regering gelijke verklaring af te leggen.

— Le constitutionnel behelst een artikel hetwelk de onderteekening draagt van den heer Boniface. Daarin wordt eene beschouwing geleverd over de zending van fransche troepen in de pauselijke staten. Het doel daarvan betoogt de schrijver dat eeniglijk is de eerbiediging der integriteit van het grondgebied der pauselijke staten tot behoud van hunne onzijdigheid en ter afwering van iedere gewapende bende, die de grenzen mogt willen overtrekken.

— Naar men thans verneemt zal de komst van den koning van Pruissen te Compiègne niet den 10 maar den 2 october plaats hebben. Er zal bij die gelegenheid te zijner eere eene revue over de troepen plaats hebben. Eene divisie infanterie en eene divisie kavallerie van de garde zullen met dit doel zich naar Compiègne, bij de overige troepen aldaar, begeven.

— Het eerste deel van 's keizers werk: Geschiedenis van Julius Cesar zal eerstdaags ter perse gelegd worden.

— De keizer is voornemens te Duinkerken niet alleen een drijvend dok te laten maken, maar de voormalige oorlogshaven, zoo als zij onder Lodewijk XIV bestond, en die op verlangen van Engeland met de kunstversterkingen werden weggeruimd, te laten herstellen.

— Frankrijk bezit thans 9460 mijlen spoorweg, die in het eerste halfjaar 1861 hebben opgeleverd fr. 210,327,687, of [illegible],865 per mijl.

— Uit Jeruzalem wordt aan den Moniteur geschreven, dat op den 15 augustus jl., Napoleonsdag, de geestelijkheid van al de christelijke kerkgenootschappen aan den franschen consul aldaar hare erkentelijkheid heeft betuigd voor de krachtige bescherming, door Frankrijk aan de syrische christenen verleend. Aan de franciskanen in het heilige land heeft de keizer onlangs prachtige priestergewaden geschonken.

— De hertog van Gramont is eergisteren te Rome aangekomen en zal heden zijne brieven van terugroeping als fransch gezant aan den paus overgeven. Hij keert vervolgens naar Parijs terug om zich van daar naar Weenen te begeven, waar hij keizer Napoleon zal vertegenwoordigen.

— Een gerucht wil, dat Mirès een verzoek om gratie tot den keizer heeft gerigt. De zaak van dien heer zal den 19 of 20 dezer bij het hof van cassatie in behandeling komen.

— Eenige onzer dagbladen behelzen de mededeeling dat de keizerin van Rusland voornemens is een pelgrimstogt naar Jeruzalem te ondernemen, uitgaande van Odessa. Vorst Labanoff, gezant te Konstantinopel, zou reeds instructien tot dat einde hebben ontvangen om zich met de turksche regering te verstaan over de inrigting van de noodige depôts van levensmiddelen en een behoorlijk geleide op den weg welke H. M. zal doortrekken.

— Een oud procureur van Perigueux, de Tounens, maakt in de dagbladen bekend, dat hij zich in Zuid-Amerika als eerste koning der araucaniërs heeft uitgeroepen, onder den naam van Orelius Antonius I. Hij heeft zijne nieuwe dynastie erfelijk verklaard en wil een nieuw Frankrijk daarstellen. Voor zijne eerste uitgaven, het oprigten eener land- en zeemagt, tot steun zijner dynastie en later tot vestiging eener stoombootdienst tusschen Bordeaux en Araucanie door Straat Magellaan, verlangt hij dat in Frankrijk eene nationale inschrijving zal plaats hebben.

— Behalve van het huwelijk van de prinses Maria Pie van Savoye en den broeder van den koning van Portugal, spreekt men hier van eene echtverbindtenis van dien koning zelven met de tweede dochter van den koning van Italie. Men weet, dat don Pedro sedert 17 julij 1859 weduwnaar is van de prinses Stephanie van Hohenzollern-Sigmaringen.

Italie.

Het Giornale di Roma van den 7 dezer bevat mede een artikel in antwoord op de bekende circulaire van Ricasoli. Daarbij verklaart de pauselijke regering dat zij meenen zou aan hare waardigheid te kort te doen, wanneer zij trachtte de bewering van den italiaanschen minister te wederleggen, ten opzigte der deelname van het roomsche gouvernement aan de onlusten in de napelsche provincien. Men zal dan ook volstaan met een beroep op de getuigenis van de vertegenwoordigers der vreemde mogendheden te Rome en op de loyauteit van het fransche leger, om het onware der beschuldigingen aan het licht te brengen.

Intusschen bevestigt het zich dat kardinaal Antonelli het toch niet beneden de waardigheid van zijn persoon of regering heeft geacht om bij diplomatieke circulaire de beweringen van den minister Ricasoli te ontkennen, zonder in eenige wederlegging te treden.

— Z. M. de koning zal zich, volgens het dagblad Italia, den 14 dezer naar Florence begeven, om den volgenden dag in persoon de tentoonstelling te openen. De buitengewone gezant van Portugal is uitgenoodigd om den koning op die reis te vergezellen.

— Het gerucht wil te Turyn dat de gezant van de noord-amerikaansche unie te Brussel, die zich tijdelijk in eerstgenoemde hoofdstad bevindt, in last heeft om Garibaldi het opperbevel aan te bieden over het bondsleger der Vereenigde Staten. Men voegt er bij dat Garibaldi dit aanbod met eenig voorbehoud heeft aangenomen.

— Volgens de Opinione heeft de keizer van Brazilie mede het koningrijk Italie erkend.

— Men meldt uit Napels: „Het nationale feest is schitterend geweest: eene menigte burgers van alle klassen heeft daaraan deel genomen. Des avond was er illuminatie en de vreugde algemeen. De lucht weergalmde van vivats! ter eere des konings Victor Emmanuel en van Garibaldi."

— Het officieel orgaan der italiaansche regering maakt een besluit bekend, dat reeds den 12 junij geteekend was en door den generaal Fanti (destijds minister van oorlog) gecontrasigneerd is. Het betreft de belooning aan eenige hoofdofficieren van het voormalige leger van Garibaldi, welke zaak in der tijd nog al veel gerucht had gemaakt door het geschil, dat zich hierbij openbaarde tusschen den ex-dictator en generaal Fanti. Uit het besluit blijkt dat de voorstellen van Garibaldi, die eenige zijner officieren vereerd wilde zien met het grootkruis der militaire orde van Savoye, niet aangenomen maar gewijzigd zijn. Het is het kommandeurskruis dat hun ten deel gevallen is. De gedecoreerden zijn Sirtori, Bixio, Medici, Turr, Cosenz en verscheidene anderen.

— Met het bestrijden van de roovers in Napels schijnt het vooruit te gaan. Door de vervolging, waaraan zij van den kant der regeringstroepen bloot staan, wordt alle zamenhang tusschen hen verbroken. Het zijn thans meer geïsoleerde benden, die zich hier en daar vertoonen en natuurlijk nu niet meer zoo stout zijn als vroeger. Ook zegt men dat het den hoofden sedert eenige dagen aan geld ontbreekt, en waar dit niet aanwezig is, zal de gehoorzaamheid waarschijnlijk ook wel ontbreken. Een en ander neemt niet weg dat Cialdini voortgaat met het nemen van krachtige maatregelen en het organiseren der nationale garde. Het schijnt dat hij tot elken prijs aan de woelingen en gewelddadigheden in de provincien weldra een einde wil maken, en men moet zeggen dat tot dus verre zijne pogingen met een goed gevolg bekroond zijn.

Betaling van coupons.

De coupons der 5 pct. Russische certificaten in zilver, 3de serie, verschenen 1/13 junij 1861, administratie Hope & co., Ketwich & Voombergh en wed. W. Borski, worden betaald met f 20,88.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 11 september.

Tarwe en gerst vast.
Raapolie op zes weken f 41¾. Lijnolie op zes weken f 35¼.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 11 september.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	64¼
	dito Nationale dito	3	„	—
	dito dito dito	4	„	99⅜
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	133¾
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102¾
	Certific. Hope & co.	4	„	75¼
	dito dito 1855, 6de serie .	5	„	94⅝
	dito	6	„	—
	Aand. spoorweg			195½
	Leening 1860	4½	„	89⅛
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	2	„	42⅛
	dito binnenlandsch	3	„	47⅝
	Certific. coupons bewijzen			6$\frac{1}{16}$
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . . .	5	„	46½
	dito amsterdamsche	5	„	69⅜
	dito nationale	5	„	55¼
	dito 1847/1852	2½	„	24½
	Bank actien	3	„	—
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	—
Portugal.	Obligatien	3	„	46½
	dito nieuwe	3	„	46
Grenada.	dito			—
Venezuela.	dito	2½	„	17⅛
Illinois.	dito	7	„	84⅛
Mexico.	dito	3	„	22

Londen 10 sept., ten 12 ure. Consols, 93¼.
Weenen 10 sept. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 68,—.
Parijs 10 sept. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 69,05

Prijzen van coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 9 september.

Metalliek f 21,40; Napelsche f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,87½; Engelsche Russen f 11,87½; Fransche f 55,87½; Belgische f 56,—; Pruissische f 34,87½; Spaansche piasters f —,—; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 32,12½; Russische in zilveren roebels f 33,—; Poolsche in fl. f 26,87½; Nationale metalliek f 29,10; Dollars f —,—.

Mengelingen.

De welvaart in Frankrijk.

Wanneer de organen der fransche regering waarheid spraken, dan zou Frankrijk sedert de herstelling van het keizerrijk in een zeer bloeijenden toestand verkeeren. Hoe weinig dit het geval is, blijkt uit een dezer dagen te Gotha verschenen geschrift: „Die Bevölkerung der französischen Kaiserreichs in ihren richtigsten statistischen Verhältnissen, von dr. M. Block." De schrijver, die eene hooge betrekking in het fransche ministerie van handel en landbouw bekleedt, deelt zeer belangrijke opgaven over volkstelling, geboorten, huwelijken, sterfgevallen, over den toestand der zedelijkheid, van het volksonderrigt enz. mede. We ontleenen aan hem de volgende aanteekeningen.

In het begin der vorige eeuw had Frankrijk 19¼, in 1784 bijna 25, in 1801 27 millioen inwoners. Onder Lodewijk Philips wankelde de jaarlijksche vermeerdering tusschen 0,69 en 0,41 pct. In 1851 echter bedroeg ze niet meer dan 0,21 pct. In 1856 slechts 0,11. Thans is de jaarlijksche aanwas 256,194 zielen, waarbij echter in het oog moet gehouden worden dat de bevolking van Parijs met meer dan 300,000 menschen toegenomen is. Onder de tegenwoordige regering is in 54 departementen de bevolking verminderd, en slechts in 32 departementen vermeerderd.

Even ongunstig spreken de statistieke opgaven der geboorten. Van 1836—1840 werden gemiddeld jaarlijks geboren 959,431, in de eerstvolgende jaren 976,030, later 949,594; daarentegen van 1851—1855 slechts 940,995. In 1782 berekende men dat op iedere 25 inwoners een kind geboren werd: onder de restauratie 1 op 31, onder Lodewijk Philips 1 op 35, thans 1 op 38,26. In het begin dezer eeuw kwamen gemiddeld uit ieder huwelijk meer dan 4 kinderen, thans 1853—1857 slechts 3,11.

Doch nog veel ongunstiger getuigenis leggen de financiële opgaven af. De staatsschuld is onder Napoleon III op eene ontzettende wijze gestegen, ten gevolge van het verkwistend bestuur, de groote aanbouwen en de oorlogen. De civiellijst van den keizer bedraagt 25, wanneer men de opbrengst der kroondomeinen er bij voegt, 35 millioen francs, terwijl Lodewijk Philips niet meer dan 12 millioen had. De kosten voor het hof worden op 40 millioen berekend. De oostersche krijg kostte aan Frankrijk volgens den minister van financien 1721 millioen, waarvan 1500 door leeningen en 221 door verhooging der belastingen verkregen werden. Doch daarvoor moest men voor 2100 millioen schuldbrieven uitgeven, zoo dat al de kosten van dien krijg, te zamen berekend, 2321 millioenen francs beloopen. Voor den oorlog in Italie heeft men omstreeks 500 millioen uitgegeven. De expeditie naar Cochinchina had in september 1859 reeds 40 millioen verslonden. Zoo heeft Frankrijk alleen voor zijne oorlogen in acht jaren tijds bijkans drie milliarden moeten opbrengen.

Letten we op de budgets der laatste jaren, dan zien we dat de staatsuitgaven voortdurend gestegen zijn. In het jaar 1815

beliepen ze slechts de helft van thans. In 1853 tot 1487 millioen geklommen, stegen zij in 1857 reeds tot 1699, in de laatste jaren tot 1825 millioenen! Toen de oorlog met Rusland uitbarstte, waren de staatsschulden zeer vermeerderd, en bovendien was toen reeds het vermogen van den staat zeer verminderd, door den verkoop van spoorwegen en domeingoederen. Niettemin sluit elk budget, dat de regering indient, met een batig slot. Het raadsel wordt opgelost door de zoogenaamde supplement-kredieten. Nadat het budget is vastgesteld, vraagt en verkrijgt de regering altijd hoogst aanzienlijke sommen voor „onvoorziene uitgaven." Volgens de begrooting van 1856 zouden de uitgaven omstreeks 1600 millioen bedragen, in werkelijkheid beliepen ze meer dan 2200 millioen. Dit jaar was een oorlogsjaar: maar dat dit het geval zou zijn, wist men toen het budget werd vastgesteld.

Ondanks deze groote financiële bezwaren, is de verkwisting steeds klimmende. Men verzekert dat de reis die het hof drie jaar geleden naar Bretagne deed, 15 millioen verslond. De plegtstatige intogt van het italiaansche leger kostte 16 millioen, en de vereeniging van de Louvre met de Tuilerien reeds in 1856 bijkans 27, de herbouwing van het stadhuis te Parijs tot 1857 de ongehoorde som van 57 millioen. De onteigening tot verlenging der Rue de Tivoli van 1852—1857 vorderde 126,211,549 francs. De honderd meters hooge zuil die ter eere van Napoleon III op het Troccadero zal opgerigt worden, is voorloopig op 18 millioen berekend!

Gaat men de verschillende deelen der staatsschuld in bijzonderheden na, dan blijkt hoe weinig de vermeerdering der schuld met de vermeerdering der staatsinkomsten gelijken tred houdt. In 1851 bedroeg de gevestigde schuld 5346 millioen, in 1855 was ze tot 6082 millioen met een rentebedrag van meer dan 236 millioen, in 1858 tot 8422 millioen met eene jaarlijksche rente van 310 millioen gestegen. Telt men de nieuwe leeningen mede, dan kan het rentebedrag niet minder dan 345 millioen beloopen. Dit geeft voor den korten tijd van zes jaar eene jaarlijksche vermeerdering van 108 millioen alleen aan rente. Bij deze gevestigde schuld komt nog de vlottende, die in het begin van 1859 reeds 810 millioen bedroeg; om haar te dekken was niet meer dan eene waarde van 102 millioenen voorhanden, zoo dat er een passief van 708 millioen overbleef. Deze vlottende schuld ontstond, omdat men voor het innen der belastingen betalingen had te doen en daartoe rentegevend kredietpapier uitgaf. Doch spoedig ging men verder en verbruikte ook de gelden in spaarbanken berustende, gemeentefondsen, de gelden van borgtogten enz. Deze vlottende schuld drukt zwaar op de fransche financiën. Het kapitaal is verteerd, de schuldeischers van den staat kunnen hunne gelden terug vorderen, wat gewoonlijk in oogenblikken van spanning het eerste geschiedt. Behalve deze vlottende schuld, zijn er nog talooze achterstanden, uit de jaarlijks toenemende deficits ontstaan.

Deze deficits en de vlottende schuld beloopen te zamen meer dan al de jaarlijksche inkomsten van den staat. Om de nieuwe schulden, die men voortdurend maakt, te bedekken, heeft men, in de plaats van gewone leeningen, leeningen met tijdrenten aangegaan. Reeds in 1856 zinspeelde de regering in het wetgevend ligchaam er op, doch vond geen ondersteuning, maar bestrijding. Niettemin diende de minister in het volgende jaar een wetsontwerp in, waarbij 200 millioen, die de staat der spoorwegmaatschappijen schuldig was, in 50jarige tijdrenten werden veranderd: en het ontwerp werd aangenomen. Hiertoe behooren ook de lijfrenten, waarvoor op het budget van 1859 eene som van 71 millioen francs werd uitgetrokken, hetgeen een kapitaal van ongeveer 710 millioen vertegenwoordigt.

Het geheele bedrag der fransche staatsschuld beloopt aan

gevestigde schuld	9,330	millioen francs.
vlottende „	700	„ „
achterstanden	750	„ „
tijdrenten	200	„ „
lijfrenten, vertegenwoordigend een kapitaal van	710	„ „
Totaal . . .	11,690	millioen francs.

Zelfs indien men de beide laatste posten niet mede wil rekenen, blijft er nog eene som van meer dan 10.000 millioen francs over. Behalve Engeland heeft geen andere groote staat zulk een schuld. De pruissische staatsschuld beloopt omstreeks 283½ millioen, de russische 1600 millioen, de oostenrijksche 1800 millioen thaler. Op zich zelf beschouwd, bewijst de grootte der staatsschuld niets tegen de welvaart van een land. De eenige vraag is, waarvoor ze gediend heeft, en of met de schuld de productieve kracht des lands vermeerderd is. Dat dit in Frankrijk niet het geval is, behoeft geen betoog: het enkele feit van de vermindering der bevolking is een afdoend bewijs van het tegendeel.

Advertentiën.

Gehuwd te Maastricht, 10 September 1861:

G. P. DE CLOEDT

met

M. H. C. C. FRANQUINÊT.

Heden beviel zeer voorspoedig van twee welgeschapene Dochters A. J. HACKENBERG — MATZINGER.

Middelburg, 9 September 1861.

Eenige kennisgeving.

Middelburg, 9 September 1861.

Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, tot diepe droefheid van mij en onze zes Kinderen, mijne geliefde Echtgenoot CATHARINA VERBEEK, op 52jarigen leeftijd. — Gedurende ruim 25 jaren mogten wij in eenen gelukkigen Echt vereenigd zijn.

Eenige kennisgeving. J. P. PONSE.

De ondergeteekenden betuigen bij deze hunnen welmeenenden dank, voor de bewijzen van deelneming, hun betoond bij het overlijden van hunnen geliefden Zoon ADRIAAN JACOBUS.

Middelburg, den 11 September 1861.

J. F. REST.
A. J. REST — Offers.

Allen die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Heer ARY OUDLIK VAN PUTTEN, in leven gepensioneerd Magazijnmeester der Marine, gewoond hebbende te Vlissingen, gelieven daarvan opgaaf of betaling te doen ten Kantore van den Notaris TH. VAN ULJE PIETERSE, te Vlissingen, vóór den 1 October 1861.

De COMMISSIE VAN ADMINISTRATIE over de **Gevangenissen te Middelburg,** zal op Woensdag den 18 September 1861, ten 10 ure precies, in hare gewone Vergaderkamer, onder nadere goedkeuring, openlijk

AANBESTEDEN:

de levering der onderscheidene Artikelen,

bestaande in: Rogge- en Tarwebrood, Aardappelen, Rund- en Kalfsvleesch, Rundvet, Boter, Schenkelvleesch, Gort, Rijst, Geele en Groene Erwten, Groenten, Zout, Peper, Azijn, Raap- en Patentolie, Kaarsen, Groene Zeep, Koffij, Cichorei, Zoete- en Karnemelk, Thee, Bruine Suiker, Stroop, Eijeren, Pekelharing, Stroo, Steenkolen, Baggeren Lange Turf, Hout, Schrobbers, Bezems, Boenders, Zand en Brusselsche Aarde, benoodigd voor het onderhoud der gezonde en zieke Gevangenen, gedurende het jaar 1862, in het Burgerlijk en Militair Huis van Verzekering aldaar. Liggende de Conditien in dat Gesticht voor een iegelijk ter lezing.

De Commissie van Administratie voornoemd,
M. VERBRUGGE, Loco-Voorz.
WAGNER, Secretaris.

Het COLLEGIE van REGENTEN over het HUIS VAN ARREST te **GOES** zal, op Donderdag den 26 September 1861, des namiddags ten één ure, ten Raadhuize aldaar, overgaan tot de openbare AANBESTEDING van

HET ONDERHOUD DER GEVANGENEN

in dat Gesticht, gedurende het jaar 1862; volgens de voorwaarden op de Secretarie dier Gemeente ter lezing liggende.

Goes, den 9 September 1861.

M. P. BLAAUBEEN, Vice-President.
H. C. PILAAR, Secretaris.

AANBESTEDING VAN LEGSTROO.

Op Vrijdag den 20 September 1861, des middags ten 12 ure, zal op het Bureau van den ondergeteekende, in de Nieuwstraat, wijk H no. 236, te **Vlissingen,** publiek worden aanbesteed, de levering van het benoodigde **LEGSTROO** voor de Korpsen te Vlissingen in Garnizoen, voor den tijd van één jaar, ingaande met den eersten November van dit en eindigende met den laatsten October van het volgend jaar; volgens voorwaarden, van heden af ter lezing liggende op gemeld Bureau, van 's morgens 9 tot 's middags 12 ure.

Vlissingen, den 11 September 1861.

De Militaire Onder-Intendant, belast met de Administratieve Dienst in de Provincie Zeeland,
RIJGERBOS OUWENS.

OPENBARE VERKOOPING.

Op Zaturdag den 14 September 1861,

des voormiddags ten 11 ure, in het Logement de Oude Zoutkeet, bewoond door den Heer W. A. ANEMAET, te **GOES,** zal de Ontvanger der Registratie en Domeinen aldaar in het openbaar te koop veilen, de volgende partijen

STRAATKEIJEN,

liggende aan 's Rijks Grooten Weg op het Eiland Zuidbeveland, te weten:

1. Tusschen Goes en 's Heer-Hendrikskinderen, aan de Noord- en Zuidzijde van den Weg, tusschen Mijlpalen 13/14 en 14, 17400 Blaauwe en 9500 Witte Keijen, verdeeld in 19 kavels of hoopen, genommerd 1 tot en met 19;
2. Tusschen Kloetinge en Kapelle, aan de Noord-oostzijde van den Weg, tusschen Mijlpalen 18 en 18/19, 11902 Blaauwe en 745 Witte Keijen, verdeeld in 7 kavels of hoopen, genommerd 20 tot en met 26, — en
   aan de Noord-oost- en Zuid-westzijde van den Weg, tusschen Mijlpalen 18/19 en 19, 37009 Blaauwe en 11000 Witte Keijen, verdeeld in 30 kavels of hoopen, genommerd 27 tot en met 56.

De betaling van den Rantsoenpenning à 10 pct. geschiedt kontant bij de Veiling, en van de Kooppenningen zes weken daarna.

De Voorwaarden van Verkoop liggen ter inzage ten Kantore van de Registratie en Domeinen te Goes, alwaar nadere informatien te bekomen zijn.

De Ontvanger voornoemd,
A. RIJSER.

De Notaris LOEFF zal op Zaturdag den 14 September 1861, des voormiddags ten 11 ure, te **Westkapelle,** te beginnen aan het Noorderstoep, om contant geld, in het openbaar te koop aanbieden:

STRANDGOEDEREN,

bestaande in Dekbalken, Scheepsdeelen, zeven nieuwe Deelen, Rondhout, Riemen, Handspaken, een Watervat, Wrakhout en hetgeen meer zal worden geveild.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal op Maandag den 16 September 1861, des avonds ten 7 ure, in de Bovenzaal der Societeit De Vergenoeging, op de Groote Markt te Middelburg, in het openbaar verkoopen

1. **49** Roeden **WEILAND,** gelegen in de Gemeente Vrouwepolder, bij den Prooijenweg, laatstelijk in gebruik geweest bij WOUTER GILLISSE JOOSSE.
2. Een **PAVELJOEN SPRIETSCHIP,** genaamd De Jonge Maarten, groot 79 Tonnen.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

De Notaris D. UYTTENHOOVEN zal op Dingsdag den 17den September 1861, des avonds ten 7 ure, in het Koffijhuis de Oude Vriendschap, op de Groote Markt te **Vlissingen,** presenteren te verkoopen:

EEN HECHT, STERK EN WELGEBOUWD

HUIS EN ERF,

ZIJNDE EEN WINKELHUIS,

waarin de **Boekhandel** gedurende vele jaren met goed succes is gedreven en vroeger andere Winkelnering werd uitgeoefend; — hebbende een ruim, wel ingerigt, geheel afgescheiden en van afzonderlijken toegang voorzien **BOVENHUIS;** staande en gelegen op den best voor Handel geschikten Stand binnen de Stad Vlissingen, in het Lange Groenewoud, op den hoek van het Oostmans-Slob, wijk H numeris 20, 246 en 247, Kadastraal bekend in sectie E no. 434, ter inhoudsgrootte van eene Roede.

Daags vóór en op den dag der Verkooping voor een ieder te zien, op vertoon van eene Toegangkaart, ten Kantore van genoemden Notaris te bekomen.

Des verkiezende zullen twee derden van de Koopsom, op voorschreven Pand, als eerste Hypotheek, ten intresse van 5 pCt., kunnen gevestigd blijven, tegen aflossing jaarlijks van ƒ 100 —, wel meer, maar niet minder; ook zelfs gedurende de twee eerste jaren zonder aflossing.

TE HUUR of TE KOOP **een HUIS EN ERF,** staande bij de IJzeren Brug te **Vlissingen,** wijk C no. 2. Te bevragen in de Beursstraat, wijk D no. 44, aldaar.

Voor een klein Gezin wordt te Huur GEVRAAGD eene ongemeubeleerde **BOVENWONING,** liefst op een der Kaden of Pleinen. Adres, met opgaaf van stand en prijs, onder de letter O, bij den Boekbinder K. J. PERVOOST.

GEMEUBELEERDE **KAMERS** TE HUUR, met **Kost.** — Adres Bureau dezer Courant.

Bij **B. STOFKOPER,** Gedelegeerde van de Eerste Klasse der Staats-Loterij, te **Vlissingen,** bij wien in de afgeloopene 245ste Loterij getrokken zijn de navolgende

PRIJZEN:

No. 3577	ƒ **1500,**
„ 17603	„ **1000,**
„ 15016	„ **1000,**
EN PREMIE	„ **30000,**
„ 3541	„ **400,**
„ 3546	„ **400,**
„ 3561	„ **400,**
„ 17602	„ **200,**
„ 17716	„ **200,**

benevens acht PRIJZEN van ƒ 100. — zijn weder te bekomen, voor de 246ste Staats-Loterij, waarvan de trekking begint den 14 October 1861, Heele en Gedeelten van **LOTEN,** volgens Prijs-courant.

ASPHALT

voor bevloering van Kerken, Fabrieken, Winkel- en Pakhuizen, Corridors, Trottoirs, Dorschvloeren; voor het droogleggen van Kelders enz.; in alle vormen, volgens bestelling; — wordt tot billijken prijs geleverd, gelegd en onderhouden door de NEDERLANDSCHE KOOLTEERSTOKERIJ op het Zaagmolenpad, buiten de Zaagbarrière te **Amsterdam,** alwaar alle nadere inlichtingen te bekomen zijn.

BLOEMBOLLEN in uitmuntend fraaije soorten voor Potten, Glazen en vrijen Grond, te bekomen bij den Bloemist A. BLAAS Ez.

Door Sterfgeval is terstond een bekwaam **Broodbakkersknecht** benoodigd, bij J. GEBUWET te Veere.

Door ziekte eene **Meid** benoodigd, goed met de Wasch kunnende omgaan. Adres Londonsche Kaai, H no. 66.

Eene Burger **Dienstmeid,** met Pot en Wasch kunnende omgaan, benoodigd. Adres Boekdr. MILBORN.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in September.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	12	's morg.	6 ure.	Vrijdag	13	's morg.	11,30
Vrijdag	13	„	7	Zaturdag	14	„	11,30
Zaturdag	14	„	8	Zondag	15	namidd.	1,30
Zondag	15	„	8,30	Maandag	16	's morg.	5 ure.
Maandag	16	„	9,30	Dingsdag	17	„	5
Dingsdag	17	„	10	Woensdag	18	„	5
Donderdag	19	„	11	Vrijdag	20	„	7
Vrijdag	20	's midd.	12	Zaturdag	21	„	8,30
Zaturdag	21	„	12	Zondag	22	„	9,45

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.